

Sobre l'Aranciera - Museu Carlo Bilotti

Eduard Molner

Art contemporani a Roma

L'entorn. Quan Scipione Caffarelli Borghese, cardenal poderós de la Itàlia del segle XVII, va decidir convertir la propietat de la família als límits de la Roma barroca en una *vil·la de delícies* el que volia bàsicament era presumir d'estatus a la manera dels magnats de l'època, encarregant art. Avui, però, els romans atabalats del segle XXI disposen de vuitanta hectàrees de jardí públic al centre de Roma per *desestressar-se*, dissenyats per Domenico Savini da Montepulciano i Gian Lorenzo Bernini, entre d'altres artistes. La Villa Borghese, que els generosos propietaris ja obrien a tots els ciutadans al segle XIX, va passar a mans de l'Estat italià el 1901 i aquest el va cedir a l'Ajuntament de la ciutat dos anys més tard. Els Borghese del XVII van construir en els jardins dos edificis importants, el Casino Nobile (l'actual museu de la Galeria Borghese, amb el més destacable de la col·lecció d'art de la família) i el Casino dei Giuochi d'Acqua (l'actual Aranciera - Museu Carlo Bilotti).

L'Aranciera. Projectat i aixecat pel cardenal Scipione al segle XVII, l'edifici de l'Aranciera es va convertir en seu de grans festes i esdeveniments en època de Marcantonio IV Borghese (1730-1800) que el

Una imatge de la façana principal de l'Aranciera, a la Villa Borghese, a Roma. SP

feu ampliar alhora que es construïa el Jardí del Llac, per això es va començar a conèixer com el Casino dei Giuochi d'Acqua. Reduït a runa durant les batalles que van comportar la caiguda de la República Romana el 1849, va ser reconstruït sense gaire miraments i convertit en hivernacle. Quan passà a mans públiques, a començaments de segle XX, es va dedicar a diferents usos, fins que l'Ajuntament va decidir restaurar-lo cercant els trets originals de l'edifici per tal d'encabir-hi la col·lecció donada a la ciutat per Carlo Bilotti.

Carlo Bilotti. Nascut en una família ben situada del sud d'Itàlia, als anys 60 Carlo Bilotti va marxar a estudiar

a Nova York, on es va casar amb Margaret Embury Schultz, néta de William Lightfoot Schultz, magnat de la cosmètica. Tan bon punt va arribar als EUA va començar a col·leccionar arts plàstiques fascinat per la metafísica, el futurisme, el surrealisme i sobretot el *pop art*, que en aquell Nova York dels 60 estava en plena eclosió. Va fer amistat amb artistes com ara Di Chirico, Warhol, Liechtenstein, Dalí, Saint-Phalle, Rivers, Rotella i, de tot plegat, en va sortir l'encàrrec d'obres d'art, per a la seva col·lecció privada i per a les empreses que dirigia. D'aquesta manera va formar una de les col·leccions d'art del segle XX més importants, en mans particulars.

La col·lecció. El que es pot veure a l'Aranciera - Museu Carlo Bilotti, a banda de mostres temporals, és una col·lecció permanent de 22 obres de pintura, disseny i escultura, 18 de les quals són creacions de Giorgio di Chirico. Cal esmentar les obres anteriors a la Segona Guerra Mundial d'aquest artista -*Mobile nella Stanza* (1927), *Gli Archeologi* (1927) i *L'Archeologo Solitario* (1937), entre d'altres- que demostren una maduració dels continguts de la primera metafísica. Figures antropomorfes sense rostre, en actituds de conversa, que contenen en la part del tronc edificis clàssics amb columnes inclinades; tota una ironia del feixisme mussolinia.

A reveure

Llibres recuperats

Cançons a flor de llavis

Col·lecció Esplai. Barcelona, 1964

Josep Maria Ripoll

Fa temps que tenia ganes de recuperar algun d'aquells cançons que corrien per casa i pels focs de camp, llavors que els fills del *baby boom* començàvem a néixer i, any més any menys, a guitarrear. En recordo un de rebregat per l'ús, *Cançons a flor de llavis*, i ara que el busco no hi ha manera de trobar-lo. Potser l'ús no només el va esgrogueir. Potser es va malmetre tant que finalment algú el va llençar. O es va extraviar qui sap on, qui sap quan. Aquest cançoner obria la col·lecció *Esplai*,

Joves que potser tenen 'Cançons a flor de llavis'. STF

que en volums d'un centenar repicat de pàgines i de format apaïsat, anaven aplegant la lletra i la música, amb els acords per a guitarra, de desenes i desenes de cançons. L'Equip Telstar en recollia d'aquelles que sempre havies sentit cantar i n'aprenies de noves, de casa i d'arreu del món. Ara me'n

vénen al cap unes quantes, i totes són cançons de comiat. No sé quants anys fa que col·laboro en aquest suplement. La memòria em diu que en deuen ser ben bé vint. Vint anys en què he escrit sobre llibres i sobre l'ecosistema literari del país, sobretot en seccions concebudes per complementar el

seu gruix fet de ressenyes: la selecció de novetats *L'oferta de la setmana* primer, la sèrie de qüestionaris *Qüestió de principis* després, i d'ençà de mitjans dels 90 aquests *Llibres recuperats* que han recollit bastant més de dos-cents llibres. D'una manera aleatòria, gens sistemàtica, aquesta secció modesta potser ha ajudat a reviuire moments arraconats de la nostra història editorial. M'agradaria pensar que ha estat així, ara que arriba el moment de posar-li el punt. Ho imposa el fet d'haver acceptat la direcció de la Institució de les Lletres Catalanes. L'hi poso amb enorme il·lusió. I amb l'esperança que, transcorregut aquest parèntesi, podré reprendre des d'aquestes pàgines el contacte amb els lectors.

Amb regust de salabor

Infantil i juvenil

Quan tot comença

Pere Pons
Editorial Cruïlla. Barcelona, 2006
A partir de 14 anys

Andreu Sotorra
www.andreusotorra.com

Amb aquesta novel·la, Pere Pons (Santanyí, 1946) va obtenir l'últim premi Gran Angular. Representa també el retorn de l'autor després de deu anys. I ho fa amb una novel·la que torna als orígens, al paisatge d'una de les seves primeres novel·les, *L'Estret del Temps* (Cruïlla, 1990), que també aleshores va obtenir el Gran Angular.

Quan tot comença és una novel·la estructurada en tres parts, però en realitat té dos grans blocs interns: el de la novel·la del paisatge perdut de l'autor -la Cala Figuera, de Santanyí- i una trama que creix en dosi de passió fins a convertir-se en explosió dramàtica.

Hi ha, doncs, un pols entre autor i lector. Primer, caldrà que aquest es familiaritzi amb un estil net, de llenguatge ric, ple de matisos, que dibuixa el paisatge d'un temps perdut, el de l'adolescència de l'autor, cap als anys 60. Després, caldrà que el lec-

tor es faci amb els personatges i amb cadascun dels seus passats, que semblaven colgats a la sorra.

Història també de diversos temps: avis, pares, néts. I història de dos pols geogràfics: les Illes i l'Argentina. Per tant, amb dos matisos lingüístics: espurnes de dialecte argentí al costat del dialecte mallorquí, que són també com la simbologia d'un relat que manté el solatge de dues capes socials condemnades a no oblidar.

La novel·la, a més, tal com avança, pren airada de gènere gairebé negre. Però cal tenir en compte que som als 60, de quan la Guàrdia Civil solucionava els conflictes amb tricorni i quan l'inici del xantatge del poderós sobre els feble ja feia de les seves.

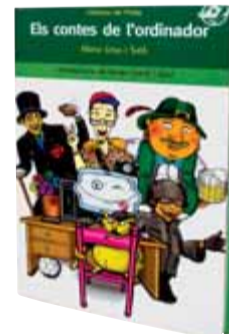
Contraban, principis d'especulació, secrets d'amors perduts i esperança d'amors nous. L'autor ho dosifica, potser pausadament, però amb bona mà. Fa arribar el lector al final, si ho vol saber tot de debò. I cal remarcar que li ofereix no només el fresc d'una època, de la qual sembla sentir-se el regust de la salabor i la remor del mar, sinó una trama que té també l'atractiu garantit per a un ampli ventall de lectors, tinguin l'edat que tinguin.

Història d'uns ulls

Xavier Nicolau. Il·lustracions de Marie Nigot. Cruïlla. Barcelona, 2006. A partir de 5 anys

Primer va ser la història d'una orella, després la d'un nas i ara li toca als ulls. Un ull cluc demana al seu veí, l'ull gandul, que li llegeixi una carta. I aquest s'inventa el que diu la carta. Però la jugada li surt ben malament.

El contes de l'ordinador

Maria Grau. Il·lustracions de Xavier Cussó. Edicions del Pirata. Barcelona, 2006. A partir de 10 anys

Recull que es pot llegir gràcies a l'ordinador Toshiba que els ha filtrat del seu disc dur. Així aplega històries sobre el Nadal i altres temes, i relats esbojarrats que han escrit els usuaris del teclat.

Les flors salvatges

Montserrat Canela. Barcanova. Barcelona, 2006. A partir de 14 anys

Reedició de la novel·la que va guanyar el premi Joaquim Ruyra el 1985. Ambientada a la costa irlandesa el 1916, recupera un dels episodis històrics de la lluita irlandesa per acabar amb el domini dels anglesos sobre l'illa.